

**Az amatőr labdarúgó játékvezetők az UEFA szituációelemző
tesztjén elért eredményeinek összehasonlító vizsgálata**

Készítette: Dolnegó Bálint

Bevezetés

A labdarúgásban, mint az egyik legnépszerűbb, és a világ talán legtöbb pontján játszott labdajátékában fontos a játékszabályok egységes alkalmazása. A mérkőzések során történő szabálytalanságokat viszont azonosan kell elbírálni minden országban, és minden bajnokságban, legyen az a Budapesti Bajnokság negyedik osztálya, vagy éppen az angol Premier League. Ennek érdekében az Európai Labdarúgó Szövetség (UEFA) minden évben elkészíti hivatalos oktatási anyagát a játékvezetők részére, amelyben útmutatást ad, például a kezezések megítélésére, a les szabály alkalmazására, együttműködésre. Jelen kutatásunkban a párharcok megítélését vizsgáltuk az amatőr játékvezetői keretekben.

Témaválasztás

A labdarúgás játékszabályai rögzítve vannak a játékszabálykönyvben, tehát objektívek. Azonban a mérkőzések során előforduló szituációk megítélése már erősen szubjektív alapokon történik. A labdarúgásban, mint globális sportágban fontos a sportág egységesítése, amelyhez elengedhetetlen a játékszabályok egységes alkalmazása. Témaválasztásunkat indokolta, hogy statisztikai adatokkal alátámasszuk az amatőr bajnokságokban működő játékvezetők teljesítményét, hiszen egy labdarúgó mérkőzésen a feléjük támasztott elvárások ugyanazok, mint a Bajnokok Ligájának döntőjében működő játékvezetőkkel szemben, azonban a mérkőzés körülményei, valamint az ellenszolgáltatás közel sem azonos. Személyes tapasztalataink játékvezetőként alátámasztják kutatásunk szükségességét.

Egy labdarúgó mérkőzésen játékvezetőnek két jogköre van, ítélő, valamint fegyelmező. Az egyes szituációk után a játékvezetőnek döntést kell hoznia, hogy milyen szabadrúgást ítél, ami lehet közvetett, közvetlen szabadrúgás, vagy büntetőrúgás valamint, hogy milyen fegyelmezési szankciót alkalmaz, ami lehet sárga illetve piros kártya, azonban az is egy döntés, hogy a játékvezető nem alkalmaz fegyelmezési szankciót. A vizsgálatunk során az

UEFA hivatalos, validitált tesztjét alkalmazva videókat vetítettünk a játékvezetőknek, akiknek ki kellett választani a látott szituációkban a helyes ítéletet, tehát hogy hogyan kerül a játékba a labda, valamint a helyes fegyelmezési szankciót.

Irodalmi áttekintés

Vizsgálatunk a saját kutatásainkon, valamint a témával foglalkozó hazai, illetve külföldi kutatók tanulmányin alapszik. Egy adott sportág játékszabályaival minden érintettnek tisztában kell lennie. Ezért korábban vizsgáltuk az edzők és a játékvezetők játékszabály-ismeretét. Megállapítottuk, hogy az edzők játékszabály-ismerete alacsonyabb szintű a legalacsonyabb kategóriájú játékvezetőkénél. (Dolnegó, Bartha, 2012)

A magasabb kerettagsággal rendelkező játékvezetők jobban megfelelnek az adott osztállyal szemben felállított követelményeknek, mint az alacsonyabb kategóriájú kollégák. (Bartha, 2006) Ezért kíváncsiak voltunk, hogy az amatőr játékvezetők teljesítményére.

Számos külföldi kutató foglalkozott már korábban a témával. Castagna és D'Ottavio (1999,2001) többek közt vizsgálták a játékvezetők fizikai felmérésén nyújtott teljesítményt a mérkőzésen nyújtott teljesítményükkel.

Kutatásunk fontos alapját képezi a labdarúgás játékszabálykönyve, amit minden évben elkészít az International Football Association Board (International Board), amely testület egyedül jogosult a labdarúgás játékszabályainak módosítására. A labdarúgás szabálykönyve 17 játékszabályból áll. A könyv első részében leírja a játékszabályokat, a második részében pedig útmutatást ad azok egységes alkalmazására, pontos értelmezésére.

Célkitűzés

A játékvezetőknek évente legalább kétszer, minden osztályban, fizikai illetve elméleti teszten kell bizonyítaniuk rátermettségüket. A fizikai teszt követelményszintje minden

korosztály és kategória számára meghatározott az UEFA által, az elméleti teszt pedig 25 játékszabály-ismereti kérdésből áll, amelyen a legalacsonyabb játékvezetői kategóriában is legalább 80%-ot kell teljesíteni. Azonban a játékvezetők rendszeres felméréséből hiányzik a gyakorlati felmérés. Alapvető, hogy a játékvezetőknek tisztában kell lenniük a játékszabályokkal, azonban ezeket élő, mérkőzésszituációkban kell alkalmazni.

Vajon a játékvezetők teszt helyzetben milyen helyességgel ítélik meg a valós, mérkőzéseken előfordult szituációkat? A kérdésünk alapján a következő hipotéziseket fogalmaztuk meg.

- Vizsgálatunk előtt feltételeztük, hogy magasabb kategóriájú játékvezetők magasabb pontszámot érnek el az UEFA teszten.
- Feltételeztük, hogy a játékvezetők és a játékvezető asszisztensek azonos helyességgel ítélik meg az egyes szituációkat.
- Feltételeztük, hogy játékvezetők labdarúgó múltja nem befolyásolja az UEFA teszten elért eredményét.

Anyag és módszer

Vizsgálatunk populációja a területi, illetve az NB III-as bajnokságokban működő játékvezetők. A vizsgálati minta kiválasztása nem valószínűségi, csoportos mintavétellel történt. A vizsgálatot az MLSZ Pest, Heves illetve Nógrád megyei, valamint a Budapesti Játékvezetői Bizottságok 2012-es nyári játékvezetői edzőtáborában készítettük. A vizsgálati minta nagysága $N=563$, ami igen jelentősnek mondható, hiszen a teljes magyarországi játékvezetői populáció nem éri el a 4000 főt. A teszt során (amely minden tekintetben megfelelt az elsődleges tesztkritériumoknak), amelyben ki kellett választani a videó alapján a helyes ítéletet, valamint fegyelmezési szankciót, anamnézis formájában vizsgáltuk a játékvezetők egyes szociográfiai változóit is, mint például életkort, foglalkozást, és nyelvismeretet. A vizsgálat során kapott eredményeink statisztikai feldolgozásához a

Statistica for Windows 10. verzióját használtuk. A csoportok közötti különbségek kiszámításához Chi-négyzet próbát alkalmaztunk, a szignifikancia szintet 5%-on határoztuk meg.

Eredmények

A vizsgálati minta eloszlásában látszik, hogy messze a legnagyobb arányban a területi II. osztályú, vagy az alatt működő játékvezetők szerepelnek a mintában. Ez reprezentálja a teljes magyarországi játékvezető populációt, hiszen az NB3-as keret már egy kiválasztott, szűk keretet jelent. A megyei keretben egyaránt működnek fiatal, pályakezdő játékvezetők, valamint idősebb kollégák, akik levezetnek az amatőr bajnokságokban. Az egyre magasabb játékvezetői kategóriákban egyre csökken a játékvezetők száma, az NB1-es játékvezetői keret a FIFA kerettel kiegészítve mindösszesen 22 fő.

(1. ábra)

A megyei osztályokban nem különül el teljesen a játékvezetői és a játékvezető asszisztensi keret, így gyakran játékvezetők is asszisztensként működnek, ezért nagyobb a bizottságokban az arányuk. A vizsgálati mintánkban is látszik, hogy bizottság több, mint $\frac{3}{4}$ -e játékvezető, és csak $\frac{1}{4}$ részük asszisztens. Az országos keretben a játékvezetők csak játékvezetőként, a játékvezető-asszisztensek csak asszisztensként működhetnek a mérkőzéseken.

(2. ábra)

Gyakran elhangzik futballberkekben az az állítás, hogy abból lesz igazán jó játékvezető, aki előtte aktív labdarúgó volt. Így vizsgálatunkban kitértünk a labdarúgó múlttal rendelkező játékvezetők teljesítményére is. Azonban a vizsgálati minta eloszlásában látható, hogy az amatőr bajnokságokban működő játékvezetők több mint $\frac{3}{4}$ része rendelkezik labdarúgó múlttal. A vizsgálat során nem minősítettük a labdarúgó múlttal rendelkező játékvezetőket, hanem önbevallás alapján történt. Aki igennel válaszolt az eldöntendő kérdésre, hogy

rendelkezik-e labdarúgó múlttal, azt az elemet így kezeltük a vizsgálatban. Ez torzíthatja a kapott eredményeinket, azonban ha osztályhoz, vagy mérkőzésszámhoz kötjük a labdarúgó múltat, sem kaphatunk egyértelmű képet. Így érdemes folytatni a vizsgálatot egy differenciált kutatásban, ami csak erre a kérdésre fókuszál.

(3.ábra)

Az eredményeink alapján kiderült, hogy az NB3-as keret teljesített a legjobban a teszten, azonban az ő teljesítményük sem éri el az UEFA által elvárt 15 pontot, vagyis 75%-ot. A teszt 20 klipből áll, és csak az fogadható el helyes válasznak, ha mind az ítélet, mind a fegyelmezési szankció helyes, hiszen egy döntés akkor helyes, ha mindkét eleme helyes. A teszten a legjobban az NB3-as keret tagjai teljesítettek, a legrosszabb eredményt pedig a területi II. osztályban, vagy az alatt működő játékvezetők érték el. Minden csoport között szignifikáns különbséget találtunk. Az NB3-as keret teljesítményénél tapasztaltuk a legnagyobb szórást, vagyis a legnagyobb különbséget a csoporton belül, pedig ez már egy kiválasztott, szűkített keret, itt kellene a legkisebb különbségeknek lennie az egyes teljesítmények között. Vizsgálatunk szükségességét ez is bizonyítja, valamint mutatja, hogy nagyobb figyelmet kell fordítani a játékvezetés ezen területére is.

(4. ábra)

Az asszisztenseknek, bár nem ez az elsődleges dolguk, de ugyanúgy kell megítélniük a párharcokat, mint a játékvezetőknek. Mérkőzéseken, az asszisztenseknek a környezetükben lévő szabálytalanságok kötelességük jelezni, így fontos, hogy ők is helyesen döntsenek az egyes szituációkban, azonosan alkalmazzák a játékszabályokat a játékvezetőkkel. Kutatásunkból kiderült, hogy a játékvezetők, és az asszisztensek közel azonos eredményt értek el, teljesítményük között szignifikáns különbség nem mutatható ki.

(5. ábra)

A labdarúgó múlttal rendelkező játékvezetőknek eleinte biztos, hogy könnyebb dolguk van a pályán, hiszen ismerik a környezetet, a légkört, tudják milyen érzés az, ha megrúgnak valakit. Azonban az a játékvezető is, aki nem volt futballista meg tudja ítélni helyesen az egyes szituációkat. Vizsgálatunk során a labdarúgó múlttal rendelkező, és nem rendelkező játékvezetők teljesítménye között szignifikáns különbséget nem mutattunk ki.

(6. ábra)

Megbeszélés

A teszten az NB3-as keret teljesített a legjobban, azonban az ő teljesítményük sem érte el az UEFA elvárt 75%-os szintet. Az a szint azt jelentené a mérkőzéseken, hogy négy ítéletből három helyes. Ugyanakkor a harmadik vonal játékvezetői bizonyították kiválasztásukat, hiszen ők érték el a legmagasabb pontszámot.

Egy mérkőzést nem kizárólag a vezető játékvezető vezeti, hanem a játékvezetői csapat. Ezért fontos, hogy a játékszabályokat egységesen alkalmazzák a játékvezetők, és a játékvezető-asszisztensek. Ezért üdvöztető, hogy kutatásunk során kimutatható különbséget nem találtunk a két szakirány között.

A mai fiataloknak el kell dönteniük, hogy labdarúgóként, vagy játékvezetőként szeretnének profi karriert befutni. A mai modern játékvezető-kiválasztásban már fiatalon el kell kezdeni a játékvezetést annak, aki szeretne az első osztályban mérkőzésen működni. Ez kizárja annak a lehetőségét, hogy a játékvezetők megfelelő tapasztalatokat szerezze a labdarúgó pályán játékosként. Azonban vizsgálatunkból kiderült, hogy a labdarúgó múlttal nem rendelkező játékvezetők is ugyanolyan helyességgel ítélik meg az egyes szituációkat, mint játékos múlttal rendelkező kollégáik.

Összefoglalás

Az eredményeinkből is látszik, hogy szükség van a játékvezetők rendszeres továbbképzésére minden területen, így a párharcok megítélésével is rendszeresen foglalkozni kell oktatásokon, amely elősegíti a játékszabályok egységes alkalmazását minden osztályban. Hipotéziseink beigazolódtak, azonban számos területen szükséges további kutatásokat elvégezni, hiszen a labdarúgás folyamatosan fejlődik, és ehhez a játékvezetőknek is alkalmazkodniuk kell. A játékvezetői szakma rendkívül összetett, számos készséggel kell rendelkeznie a jó játékvezetőnek. Ezért célunk tovább folytatni a terület vizsgálatát egyéb változókat is figyelembe véve, az országos keret játékvezetőivel kiegészülve. Reméljük, munkánk elősegíti, hogy a játékvezetők minden osztályban megfelelően szolgálhassák a labdarúgást!

Irodalomjegyzék

1. Ábrai, Zs. (1935): Magyar Futballbírák Könyve. M. Futballbírák Testülete. Budapest. 351. p.
2. Ábrai, Zs., Tabák, E. (1948): A labdarúgó játékvezetés iskolája. Szikra Ny. Budapest. 404 p.
3. Bartha Cs. (2006): A játékvezető szakmai teljesítménye és szerepvállalása a mai labdarúgásban. Doktori értekezés, Semmelweis Egyetem Nevelés- és Sporttudomány Doktori Iskola, Budapest. 178.
4. Bartha, Cs. Hornyák, L. (2004): A labdarúgó játékvezetés fejlődéstörténete I. Futball Tréner. 2: 9-13. p
5. Bartha, Cs. Puhl, S. Hamar, P. (2005): Magyar labdarúgó játékvezetők elméleti felkészültségének vizsgálata. Sporttudományi Szemle. 1: 12-14. p.

6. Bartha, Cs. Majoross, K. Puhl, S. Hamar, P. (2006): Labdarúgó játékvezetők és játékvezető asszisztensek konfliktuskezelő képességeinek összehasonlító vizsgálata. *Alkalmazott Pszichológia*. 1: 90-100. p.
7. Bartha Cs. (2008): Magyar labdarúgó játékosok játékszabály ismeretének vizsgálata. Szakdolgozat, Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar, Budapest. 34.
8. Castagna, C., Abt, G., D’ottavio, S. (2002): Relation between fitness tests and match performance in elite Italian soccer referees. *Journal Strength Conditioning Research*. 16: 231-235. p
9. Castagna, C., D’Ottavio, S. (1999): Physiological aspects of soccer refereeing. In: *The IV. World Congress on Science and Football*. W. Spinks, ed. Sidney. Australia. pp. 67.
10. Castagna, C., D’ottavio, S. (2001): Effect of maximal aerobic power on match performance in elite soccer referees. *Journal Strength Conditioning Research*. 15: 420-425. p.
11. D’Ottavio, S., Castagna, C. (2001a): Analysis of match activities in elite soccer referees during actual match play. *Journal Strength Conditioning Research*. 15: 167-171. p.
12. D’Ottavio, S., Castagna, C. (2001b): Physiological load imposed on elite soccer referees during actual match play. *Journal Sports Medicin Physical Fitness*. 41: 7-32. p.
13. Dolnegó, B., Bartha, Cs. (2012): A labdarúgó edzők játékszabály-ismeretének összehasonlító vizsgálata. *Magyar sporttudományi szemle*. 4: 9-11
14. Győri, L., Hegyi, P. (2001): A labdarúgás játékszabályai. Oktatási segédanyag. MLSZ. Budapest. 125 p

15. Győri, L., Hegyi, P. (2006): A labdarúgás játékszabályai. Oktatási segédanyag. MLSZ. Budapest. 84 p.
16. Hornyák, L. (2002): A labdarúgás játékszabályai. Hot Five kiadó. Budapest. 582 p.
17. Laws of the game and universal guide for referees. (1989): Federation Internationale de Football Association. Zurich. 82 p.
18. Szilágyi, Gy. (1993): A labdarúgás játékszabályai. Cedit. Budapest. 144 p.
19. Szilágyi, Gy., Ring, J. (1998): Magyarázatok a labdarúgás játékszabályaihoz. Tipographic KFT. MLSZ. Budapest. 105 p
20. Tabák, E. (1954): Játékvezetők könyve. Sport Lap- és Könyvkiadó. Budapest. 261 p
21. Tabák, E. (1991): A játékvezetés színvonala a mai modern labdarúgásban. Sportvezető. 26 (7): 22-23. p.

A vizsgálat során használt tesztlap és kérdőív

	Semmi	Közvetett szabadrúgás	Közvetlen szabadrúgás	Büntetőrúgás	Semmi	Sárga kártya	Piros kártya
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
20							

1. Az Ön életkora:

2. Neme:

Férfi:

Nő:

3. Szakirány:

Játékvezető:

Asszisztens:

4. Játékvezetői vizsga ideje:

5. Jelenlegi milyen osztályban működik?

Területi II., vagy az alatt:

Területi I.:

NB3:

NB2:

NB1:

6. A legmagasabb osztály, amiben működött:

7. Rendelkezik labdarúgó múlttal?

Igen:

Nem:

8. Ha igen, milyen osztályban?

Területi II., vagy az alatt:

Területi I.:

NB3:

NB2:

NB1:

9. A labdarúgáson kívüli foglalkozása:

.....
.....

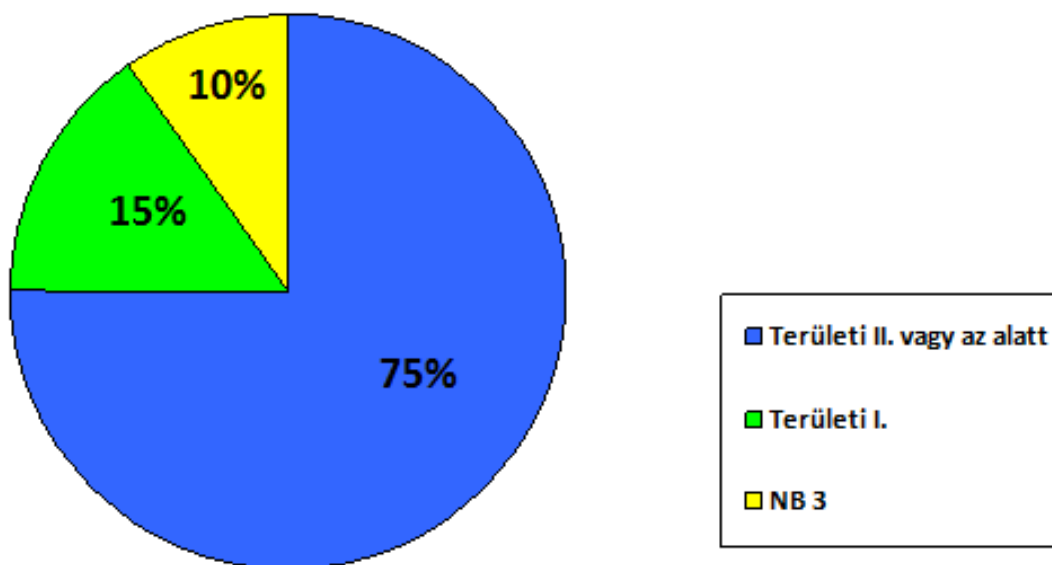
10. Nyelvismeret:

.....nyelv.....(alapfok, középfok, felsőfok)

.....nyelv.....(alapfok, középfok, felsőfok)

.....nyelv.....(alapfok, középfok, felsőfok)

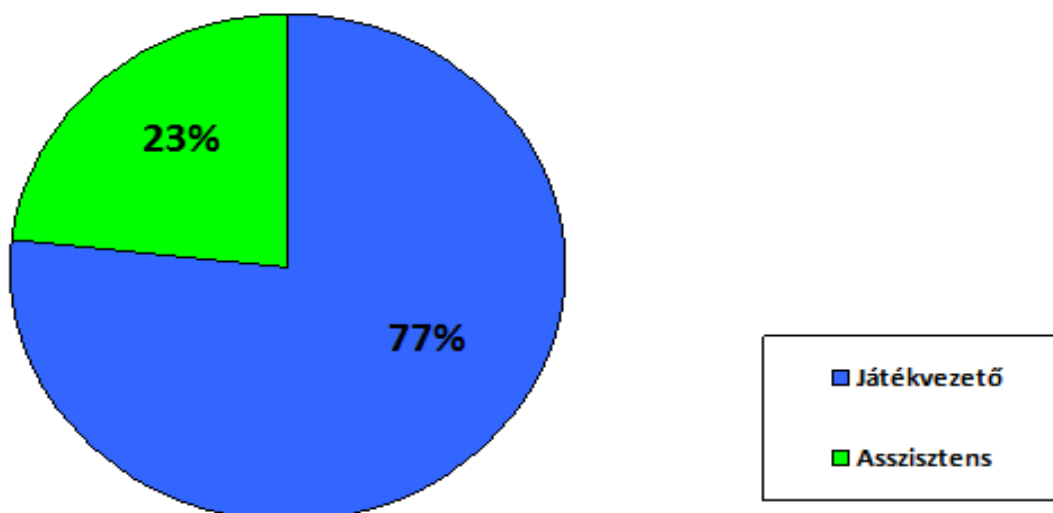
A vizsgálati mintában szereplő játékvezetők eloszlása kerettagság szerint

1. ábra

A vizsgálati mintában szereplő játékvezetők eloszlása kerettagság szerint

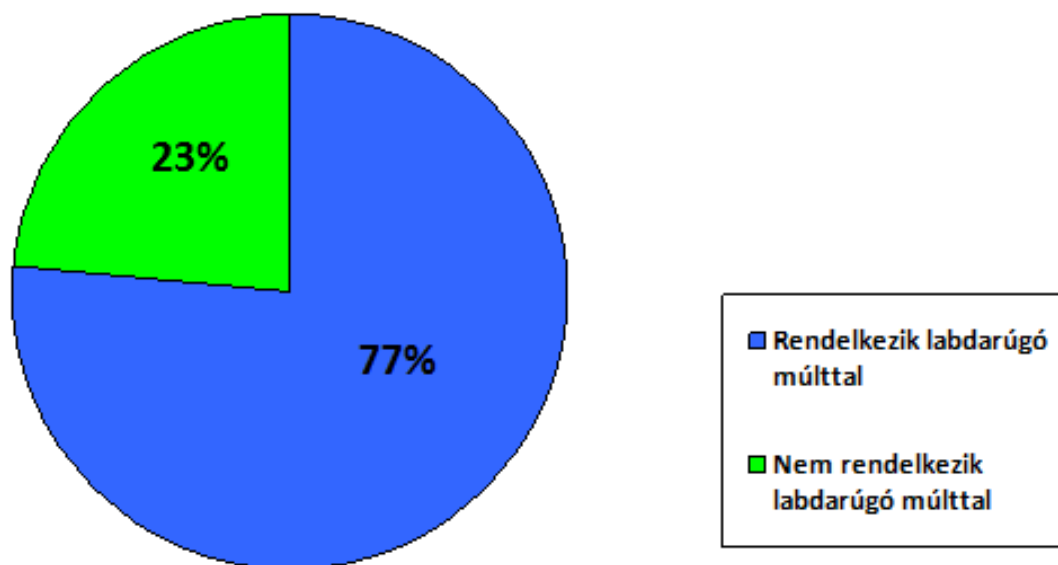
A vizsgálati mintában szereplő játékvezetők eloszlása szakirány szerint

2. ábra

A vizsgálati mintában szereplő játékvezetők eloszlása szakirány szerint

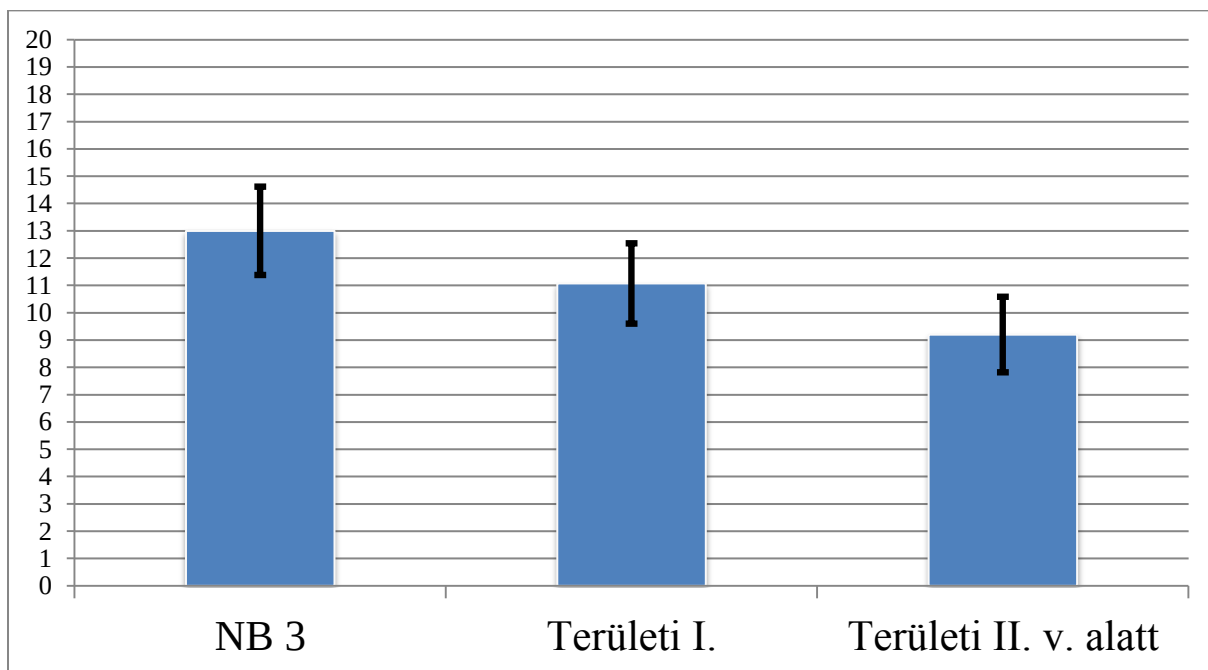
**A labdarúgó múlttal rendelkező és nem rendelkező
játékvezetők aránya a vizsgálati mintában**

3. ábra

A vizsgálati minta eloszlása labdarúgó múlt szerint

pontszám

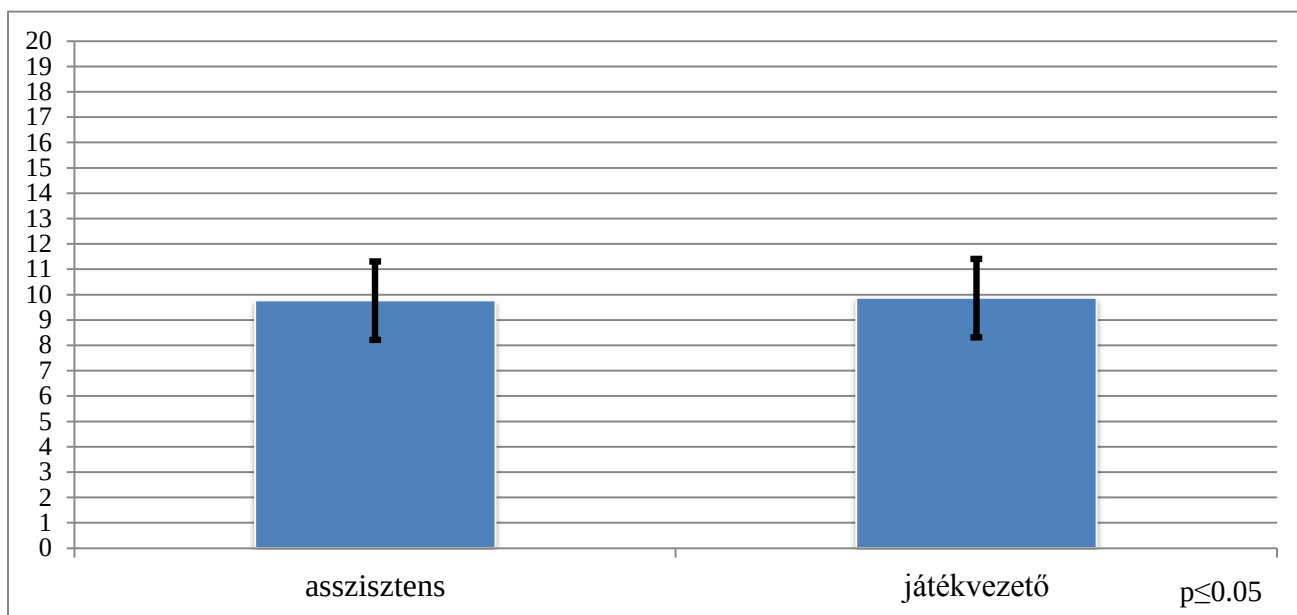

*= minden csoporttal szignifikáns $p \leq 0.05$ különbséget mutat

4. ábra

A játékvezetők teljesítménye az UEFA teszten kategóriájuk szerint

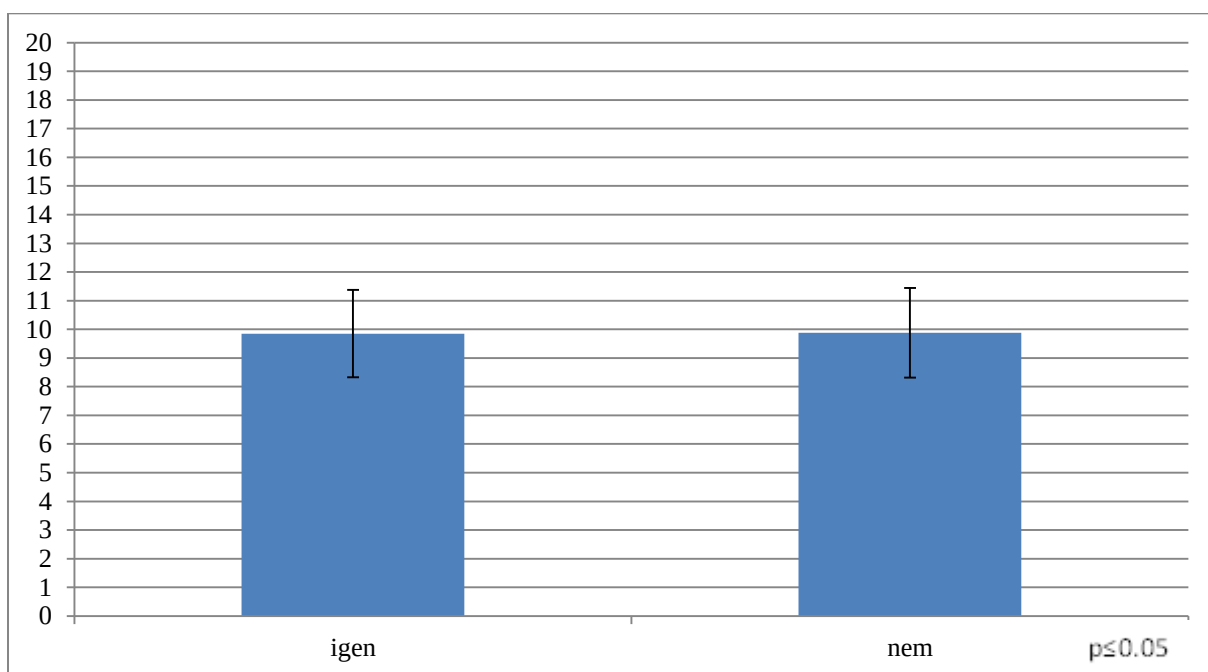
pontszám

5. ábra

A játékvezetők teljesítménye az UEFA teszten szakirány szerint

pontszám

6. ábra

A játékvezetők teljesítménye aszerint, hogy rendelkezik-e labdarúgó múlttal